

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

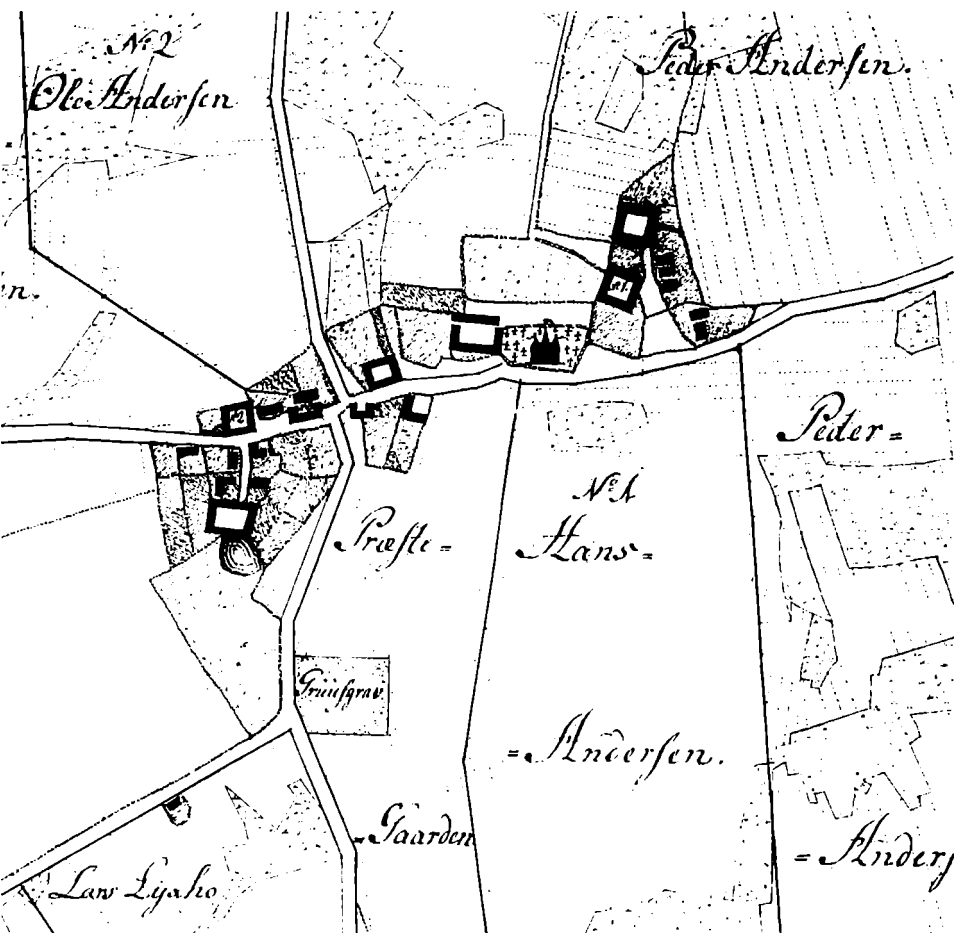
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

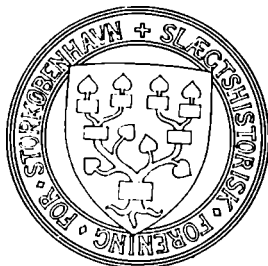
Slægt & Staun

1. kvartal 1996:1

UDSKIFTNINGSKORT I 1:4000 over Solleded by og sogn.

Gengivet fra Matrikelarkivets pjæce.

ISSN 0107 - 539x

udgives af
SLÆGTSHISTORISK FORENING FOR STORKØBENHAVN

Formand: Jørgen Aasberg
MacDonald Alle 15, 2750 Ballerup - 4497 0171

Kasserer og Lone Wredstrøm
ansvarshavande St. Kongensgade 89, 2., 1264 K - 3332 7913
(EFTER KL 18)

Øvrige redak- Bjørn Sommer
tionsmedlemmer: Åboulevarden 14, 2200 N - 3135 2389

Grethe Aasberg
MacDonald Alle 15, 2750 Ballerup - 4497 0171

Besøg på Mormon- Åbningstid:
kirkens slægtshi- Tirsdag, onsdag og torsdag kl. 15.00-20.00 samt
storiske center fra kl 17.00 i forbindelse med arrangementerne i
Slægtshistorisk forening for Storkøbenhavn.
Ønsker man at benytte computeren, er det tilrå-
deligt at bestille tid ved at ringe i god tid til
Slægtshistorisk Center i åbningstiden - 3834 5570.

Bladet sendes gratis til foreningens medlemmer.

Bladet udsendes 4 gange årligt - sidst i februar, begyndelsen af maj,
midt i august samt midt i december. Hvis De ikke har fået bladet om-
kring disse terminer, bedes De rette henvendelse til Deres lokale
postkontor.

For enkelte numre er prisen kr. 10 eller i årsabonnement kr. 40
(4 numre pr. årgang), der kan indbetales på foreningens girokonto nr
2 20 86 28.

Kontingent for medlemskab af Slægtshistorisk forening for Storkøben-
havn koster kr. 100 årligt - samboende partner kr. 50 årligt.

Eftertryk med kildeangivelse tilladt.

*****

**DAGSORDEN TIL GENERALFORSAMLING
MANDAG DEN 11. MARTS KL. 19.00**
i henhold til vedtægternes § 4

- a. **Valg af dirigent**
  - b. **Formanden aflægger beretning for det forløbne år**
  - c. **Kassereren aflægger det reviderede regnskab** (regnskabet aftrykt her i bladet)
  - d. **Behandling af indkomne forslag.**
(Indsendelsesfrist 1. februar)
  - e. **Fastlæggelse af kontingent for det kommende kalenderår**
  - f. **Valg af medlemmer til bestyrelsen**
    - Jørgen Aasberg
    - Gyda Mølsted
    - Robert Oest-Larsen

Valg af 1 suppleant
Svend Vinther-Knudsen

Valg af 1 revisor
Svend Trolle-Christensen

Valg af 1 revisorsuppleant
Poul Clasen
  - h. **Eventuelt**
- begge villige til genvalg**
modtager ikke genvalg
- villig til genvalg**
modtager ikke genvalg

REGNSKAB FOR ARI 1995INDTÆGTER

Kontingent
 Betalt i 1995 43.500,-
 Forudbetalt i 1994 9.605,-
 + betalt vedr. 1996+ 11.390,-

(1994)

41.515,00 kr. (40.855,-)

Gæstekort

225,00 kr. (210,-)

Renter

2.783,26 kr. (1.919,99)

Særhæfter

550,00 kr.

Underskud

10.621,16 kr.

=====

55.694,42 kr.

=====

UDGIFTER

Slægt & Stavn 14.243,64 kr.
 Medlemsmøder 7.076,93 kr.
 Lydenlæg 14.500,00 kr.

(1994)

14.243,64 kr.

(19.278,22)

7.076,93 kr.

(5.240,-)

14.500,00 kr.

(2.145,50)

Årsmøder SSF + DHF

4.313,75 kr.

(4.091,43)

Kont. andre foreninger

3.949,01 kr.

(3.706,88)

Kontorartikler

2.635,75 kr.

(8.888,68)

Porto

6.104,77 kr.

(378,50)

305,00 kr.

2.565,57 kr.

=====

55.694,42 kr.

=====

=====

AKTIVER

Kontantbeholdning

0,00 kr.

Giro 3.431,61

Check 3.451,66

Højrente 58.861,68

74.381,11 kr.

+ 9.605,00 kr.

11.590,00 kr.

+ 10.621,16 kr.

=====

65.744,95 kr.

65.744,95 kr.

=====

=====

Kontantbeholdning af ældre numre af "Slægt & Stavn" samt særhæfter er værdisat til kr. 0,00
 43 medlemmer - heraf 36 samboende og 43 abonnenter på "Slægt & Stavn" pr. 31.12.1995.
 Ovenstående regnskab er revideret og fundet i overensstemmelse med de foreliggende bilag.
 Den angivne formue fandtes i overensstemmelse med kontoudtog.

Litteraturliste

Foredragsholderen til januarmødets foredrag Egill Snorrason måtte desværre melde afbud i sidste øjeblik. I stedet sprang Tommy P. Christensen til og gav et oplysende foredrag om "Slægtsforskeren og ejendomshistorien".

Dette emne har han netop skrevet en artikel om i "Personalhistorisk tidsskrift 1995 nr.2", som jeg kan anbefale til gennemlæsning.

Efter aftale bringes her artiklens litteraturlister, de kan også ses som viderebygning på Svend Balslevs artikel om Matrikeldirektoratet, som også bringes i dette nr.

LITTERATURLISTE

Arkivvejviser 1994. Sammen-slutningen af Lokalarbiver, 1994 Atlas over Danmarks administrative inddeling efter 1660.DHF, 1984.

Balslev, Svend: Matrikelarkivet og den personalhistoriske forskning (art.i:Personalhistorisk Tidsskrift 1979,s.46-56)

Balslev, Svend og Hans Ejner Jensen:Landmåling og Landmålere. 1975.

Bjørn,Claus (red.): Set fra Luften. Sylvest Jensen og den danske bondegård. Landbohøiologisk Selskab. 1993

Bramsen, Bo: Gamle Danmarkskort. En historisk oversigt med bibliografiske noter for perioden 1570-1770.2. udg. 1965.

Christensen-Dalsgaard,Ellen:Kilder til Landejendommenes Historie i Landsarkiverne,en vejledning.LA Odense, 1982.

Cour, J.C.B. la og E. Hedemann: Danske Gaarde, illustreret, statistisk og historisk Haandbog for det danske Landbrug.

(I. Samling i 4 bind 1906-06)(II.Samling i 4 bind (1914))

(III. Samling i 4 bind (1915))

Damgaard,Helle: Kilder til købstadsejendommenes historie i landsarkiverne, en vejledning. 1983

Dansk kulturhistorisk Opslagsværk I-II.DHF 1991

Dejn, Ole: Alle skrives i mandtal, folketællinger og deres brug. Arkivernes Informationsserie. 1991.

Fyns Amtskommune.Udvalget for teknik og miljø: Landsbyregistrering i Fyns Amt.Historisk forhold.XXX Kommune (alle kommuner, udsendt i 1983)

Grøngaard Jeppesen,Torben og Peter Steen Johansen:Den fynske landsby.Landbygningsmuseum i Odense (Guide). 1990

Hansen, J.J.: Større danske Landbrug,Statistisk, topografisk historisk Haandbog. 9 bind. 1930-37.

Hartmann,Sys (red.) Gamle huse i Sønderho. 1980

Henningsen,Lars: Ejendomshistorie i Nordslesvig,en kildevejledning. 1983.

- Jansen, Lotte: De fynske godsarkiver, en introduktion. LA Odense. 1975.
- Jespersen, J.: Danske Gaarde i Tekst og Billeder. 4 bind. 1923-27.
- Kejlbo, Ib: Historisk kartografi. DHF 1972.
- Klitting, Torben: Fra Jyllands Vestkyst. 1930.
- Kromann, N.M.: Fanøs historie. 3 bind. 1933-34/1982.
- Larsen, Hansa: Huse i Nordby på Fanø. 2 bind. 1986.
- Møller, Per Grau: Udskiftningskort og matrikelkort - indhold og opbevaring. Artikel i Fynske Årbøger 1992, s. 100-113.
- Nordlund, H.O.: Matriklen og matrikelkortene som hjælpemidler ved lokalhistoriske undersøgelser. Lokalhistoriske arkiver i Storkøbenhavn. 1978.
- Pedersen, V.E.: Lærebog i matrikelvæsen. 1951.
- Porsmose, B.: Skamby-Torup gårdens historie. Artikel i fynske minder 1983.
- Prange, Knud: Mit navn er Jensen, en bog om slægtsforskning. 1989.
- Scharling, Suno: Min slægt. Hvordan - Hvornår - Hvorfor? 1989.
- Skrubbeltrang, Fridlev: Det danske Landbosamfund 1500-1800. DHF. 1978.
- Søndergaard, Georg: Danske efternavne - betydning, oprindelse. u.å.
- Trap: Danmark 5. udg. 1953-72.
- Tønnesen, Allan (red.) Møgeltønder - Slotsby og Bondeby. Udg. af Fredningsstyrelsen og Tønder kommune. 1985.
- Worsøe, Hans H.: Find dine rødder, Politikens håndbog i slægts-historie. 1988 og senere.

Under foredraget blev der også henvist til:

- Kejlbo, Ib: Historisk kartografi. 2. opl. Dansk Historisk Fællesforening 1972.
- Westerbeek Dahl, Bjørn: Bibliografisk vejviser over kortsamlinger i Danmark. Fortid og nutid, bind XXIX 1981, hefte 1 s. 57-67.

BYGNINGSREGISTRANTER

Bygningsregistrarer udsendt af Nationalmuseet og Miljøministeriet 1966-94, omfattende såvel landbygninger, som købstadsejendomme. Registrarer markeret med (*) rummer ejerlister for de medtagne ejendomme:

- AABENRAA, Historiske Huse i. Bevaringsplan. 1975 (spredte ejeroplysninger)
- AAKIRKEBY, Huse i. Fra bindingsværk til Bedre Byggeskik. 1989 (*)
- AARSDALE FISKERLEJE, Historiske huse i. 1980 (*)

BRØNDBYØSTER, BRØNDBYVESTER. Gårde og huse i. 1984.
CHRISTIANSFELD. Bevaringsplan udarbejdet af Det særlige Bygningssyn. 1966, genoptrykt 75 (enkelte ejeroplysninger)
CHRISTIANSHAVN, Historiske huse på. Fortegnelse over bevaringsværdige bygning fra før o.1870. Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring. 1993 (*)
DRAGØR, Historiske Huse i. 1979 (* samt navneregister)
ESBJERG, Historiske Huse i. 1979
FREDERIKSHAVN, Huse i. 1986 (spredte ejeroplysninger)
FREDERIKSVÆRK, Historiske huse i. Frederiksværkegnens Museum og Nationalmuseet, 1986.
FÅBORG, Historiske huse i, Bevaringsplan for Fåborg købstad. 1974. (Spredte ejeroplysninger samt personregister)
GILLELEJE FISKERLEJE, Historiske huse i. Gilleleje Museum m.fl. (* samt navneregister)
GRENÅ, Historiske huse i. Nationalmuseet og Djurslands Museum 1981 (* samt navneregister)
HADERSLEV I og II, Huse i. 1982+87.
HANSTHOLM BY. Registrering af bevaringsværdier i. Udført for Fredningsstyrelsen. 1983 (uden ejeroplysninger)
HELLEBÆK, Huse i. 2. udg. 1987.
HELSEINGØR, Historiske huse i. Fortegnelse over bevaringsværdige, ældre bygninger i Helsingør. 1973 (* samt personregister)
HESNÆS, Husene i. 1984 (kun huslister)
HØJBY By og Jorder (Ods Herred). 1987 (Uden ejeroplysninger)
KALUNDBORG historie. Bind 3: Byens huse. Red. Allan Tønnesen. 1983 (*)
KETTING, Huse i. 1988 (uden ejeroplysninger)
KORSØR gamle by. Bind 1: byhistorie. Bind 2: bygningsregistrant 1989.
KØBENHAVN. Ildebrandshuse. En bygningshistorisk og etnologisk undersøgelse af 24 ejendomme i gaderne Åbenrå-Landemærket. 1966 (beboerne anonymiseret)
KØBENHAVN, Historiske Huse i det gamle. Fortegnelse over bevaringsværdige, ældre bygninger i "Bispestaden" og "Ny København". 1972 (omfattende navneregister)
KØBENHAVN. Vesterbro. En forstadsbebyggelse. Bind I-II. Fredningsstyrelsen, 1986 (registre over bygmestre, bygherrer og øvrige personer)
KØBENHAVNS HAVN, Bygninger og anlæg i. Planstyrelsen, 1988 (kun oplysninger om daværende ejer)
KØGE, Bevaringsværdige huse i. 1978

LISTED FISKERLEJE, Historiske huse i. Nationalmuseet/Bornholms Museum, 1981 (*)

LYNGBY, Et stykke af. Registrant over Bondebyens bygninger. Lyngby-Taarbæk kommune, 1981 (*)

LÆSØ, Tangtækte bygninger. Planstyrelsen, 1988 (kun oplysninger om daværende ejer)

MARIBO, Huse i. 1985 (*)

MØGELTØNDER - Slotsby og Bondeby. 1985 (*)

NIBE, Historiske huse i. Nationalmuseet og Aalborg historiske Museum, 1979 (Med navneregister)

NORDBY PÅ FANØ, Huse i. 2 bind. 1986 (*)

NORDBY PÅ SAMSØ, Historiske huse i. 1978.

NYSTED, Huse i. 1982 (*)

PRÆSTØ, Gamle huse i. 1979

REERSØ - gamle huse og gårde. Lokalhistorisk Forening og Arkiv for Gørlev kommune og Miljøministeriet. 1987 (* samt folketælling 1801 for Reersø)

RUDKØBING, Historiske huse og gårde i. 1988.

RØDBY, Huse i. 1992.

SANDVIG gennem 200 år, Huse i. Allinge-Gudhjem kommune, Bornholms Museum og Planstyrelsen. 1989.

SKAGEN, Huse i. Bind I: Højen og Vesterby. 1981 (*)

SKAGEN, Huse i. Bind II: Kappelborg og Østerby. 1982 (*)

SORØ, Historiske huse i. Nationalmuseet og Sorø Amts Museum. 1982 (med navneregister)

STEGE inden for volden. 1981.

STRYNØ, Historiske huse på. 1984.

STUBBEKØBING, Huse i. 1986 (*)

SVANEKE, Bevaringsplan. 1969.

SØNDERHO, gamle huse i. 1980 (*)

TØNDER, Bevaringsværdige Huse i. 1980 (spredte ejeroplysninger)

TØNDERMARSKEN. Registrant over bygningsfredningsinteresser i de ydre kog. 1988 (*)

VESTER ULSLEV SOGN, Huse i (Musse Herred). Bevaringsforeningen for Nysted kommune. 1984 (*)

ÆRØSKØBING, Historiske huse i. 1975 (med personregister)

SE OGSÅ RELEVANTE TITLER I "GENEALOGICA" LISTER - som bringes ca. 1 - 2 gange årligt - under bibliotekssignaturerne (71.9563) og (71.9564) samt evt. kan man være heldig i den topografiske signatur (46.3) og (46.4)

BONDEGÅRDEN OG DENS UDSEENDE, ET UDVALG AF TITLER

Danmarks Arkitektur: Landbruget huse. 1980

Jensen, Torben Lindegaard: Den fynske bindingsværksgård. Artikel i Fynske Årbøger 1992, s. 34-49.

Langberg, Harald og H.E. Langkilde: Dansk byggesæt omk. 1792 og 1942. Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger. 1942.

Lerche, Grith: Bøndergårde i Danmark 1789-90. Byggeskik på Landboreformernes tid. Landbohistorisk Selskab, 1987.

Michelsen, Peter: Bondehuses alder. Nationalmuseet, 1979.

Skougaard, Mette: Bonden bygger. Om opførelsen af bindingsværksbygninger i det gamle landbosamfund. Nationalmuseet 1985.

Stoklund, Bjarne: Bondegård og byggeskik før 1850. DHF, 1969.

Stoklund, Bjarne: Huset og skoven. Et sjællandsk husmandshus og dets beboere gennem 300 år. Wormianum, 1980.

Zangenberg, H.: Danske Bøndergaarde. Grundplaner og konstruktioner. 2. udg. Foreningen Danmarks Folkeminder, 1982.

Som nævnt i indledningen findes Tommy P. Christensens artikel "Tag over hovedet ?" i Personalhistorisk Tidsskrift 1995 : 2.

Af øvrige artikler i hæftet kan nævnes: Hans H. Worsøe: "Skiftemateriale i amtsarkiverne" ; Grethe Ilsøe: Statens Arkivers publikationer 1994 - en oversigt ; John T. Lauridsen: Det Kongelige Biblioteks publikationer 1994 - en oversigt med henblik på personalhistorien.

HÆFTET ER INDGÅET I FORENINGENS BOGSAMLING, OG KAN HJEMLÅNES VED HENVENDELSE TIL MIG FØR FOREDRAGENE.

Lone Wredstrøm

“Brugte” microfiche

Det er blevet meget populært, at anskaffe microfiche til brug i slægtsforskningen. Dette har gjort undersøgelserne i kirkebøger og folketællinger nærmest afslappende i forhold til vilkårene for undersøgelser på arkiverne. Man er pludselig helt fri for at kæmpe mod arkivets alt for “tidlige” lukketid.

Enhver oplever, at undersøgelserne ofte først giver resultat meget tæt på arkivets lukketid.

Efterhånden er der derfor nu opstået en del private samlinger af “brugte” microfiche.

Selv om anskaffelsesprisen for microfiche synes ganske rimelige, kan det godt løbe op i en betydelig investering, når undersøgelserne først griber ind i flere sogne.

Alle, der har anskaffet sig microfiche af kirkebøger og folketællinger mv., vil dog af gode grunde helst ikke skulle sig af med materialet; det er jo nyttigt at kunne blade tilbage.

Tanken om at udlåne materialet til ligesindede er derimod meget nærliggende, og må være oplagt i en fælles sag.

I erkendelse af, at slægtsforskere i en vis grad er individualister, der foretager deres egne konkrete undersøgelser, kan en udveksling af brugte microfiche ikke foretages uden en vis form for systematisering.

Ideen er, at der skabes et forum hvor “lånerne” kan blive gjort bekendt med, hvilke microfichemateriale, som foreligger tilgængelige hos andre forskere.

Der er ikke tale om konkurrence med udgiverne af microfiches, men om en yderlig udnyttelse af materialet, som kan skabe grundlag for en yderligere udbredelse af arkivaliernes indhold.

I forventning om tilslutning til ideen, vil jeg sørge for a’jour førelse af en liste over det tilgængelige udlånsmateriale.

Oplysningerne om microfiche, som stilles til rådighed for udlån, skal derfor snarest skaffes tilveje, så udvekslingen kan komme i gang.

Udveksling og vilkår.

Udlånene sker på grundlag af ovennævnte liste ved direkte skriftlig kontakt mellem ejer og låner, således at låner vedlægger frankeret kuvert (min. kr. 5,00), samt **kr. 2,00 pr. kort.**

Lånet omfatter hele kirkebøger (angivne årstal), som ved indkøbene.

Udlånstiden er maximalt 6 uger, med tilbageleveringspligt i ubeskadiget tilstand og **uden påkrav.**

Oprettelse af udlånslisten.

Jeg skal bruge de samme oplysninger, som blev afgivet ved bestillingen af materialet d.v.s.:

Sogn, årstal, antal kort og løbe nr. (som angivet på kortene), samt navn og adresse, og evt. giro nr. (Telefon nr. er ikke nødvendig).

Oplysningerne til udlånerlisten (udvekslingslisten) skal **hurtigst indsendes til mig.**

Rekvision af udvekslingslisten

Listen vil indeholde oplysninger om antal kort, "udlånsprisen" og tilmeldte ejers adresse samt evt. giro nr.

Den forhåbentlige lange liste vil kunne rekvireres skriftligt hos mig, mod frankeret svarkuvert (min. kr. 5,00), samt kr. 25,00 til fotokopier etc. (giro nr. 912 5183).

Er det en god ide, eller har jeg lovet for meget?

Villy Bendtsen
Storebjerg 31,
2670 Greve

Dragsholm

DRAGSHOLM er formentlig bygget i begyndelsen af 1200-årene. Det nævnes i 1313 som Draugh, men allerede 1334 omtales borgen som Draughsholm og hørte, som en stor del af Sjælland under Roskilde Bispen.

Borgen blev forsøgt stormet under Grevens Fejde (1534-36), men til forskel fra alle andre sjællandske borge, der måtte kapitulere, holdt Dragsholm stand. Forsvareren, Ejler Hardenberg, overdrog slottet til kongemagten, da bispedømmets fald var en kendsgerning ved Reformationen i 1536. Dragsholm blev nu Lens-slot og stats-fængsel.

Af lensmænd kan nævnes: Mogens Gyldenstjerne, Otto Rud, Arild Huitfeldt, Claus Daa, Jørgen Vind og Christoffer Urne.

Af andre prominente personer, der havde ophold på Dragsholm - i fængslet - var som den første, den tidligere Roskildebisp - den uregerlige Joachim Rønnow. Den kendeste er vel nok Jarlen af Bothwell, som omtales senere.

Under Svenskekrigene 1656-58 rev svenskerne Kalundborg Slot ned, indtog Dragsholm og prøvede også at ødelægge det hele, men måtte opgive de metertykke mure.

En af kronens kreditorer, Heinrich Müller, overtog ruinen i 1661, men han gik fallit. Bedre gik det heller ikke for den næste ejer, den portugisiske jøde Teixeira, som måtte sælge med stort tab i 1664.

Cort Adellers søn, F. C. Adeler, købte slottet og nu blev det i familiens eje - godset blev ophøjet til Baroniet Adellersborg. Fra 1694 blev Dragsholm ombygget - til den bygning, vi har i dag.

En datter, Sophie Hedvig, giftede sig med baron Løvenskjold, deres datter giftede sig med Georg von Zytphen - en officer, der i 1838 blev ophøjet i friherrestanden under navnet - Zytphen-Adeler. Efterkommere fortsatte på Dragsholm til 1936. Under krigen var slottet kaserne for tyskerne.

Efter krigen var det en overgang Herregårdspension. I dag er slot-

tet bortforpagtet som hotel efter en omfattende modernisering.

Som mange andre gamle slotte og herregårde har også Dragsholm sine spøgelse, bl.a. "Den hvide dame". Hun skal være en ung dame, der var blevet muret levende inde på grund af en kærlighedsaffære under sin stand.

Under restaureringsarbejde fandt man et lille tilmuret rum uden dør og vindue, men med skelettet af en ung pige, der var muret inde. Skelettet ligger der endnu i rummet, overfor værelse nr. 20 - hyggelig genbo!

Man får under rundvisning også forevist fangehullet, hvor Jarlen siges at have tilbragt sine sidste 5 år.

Den skotske adelsmand, kaldet Jarlen af Bothwell, **JAMES HEPBURN BOTHWELL** ca. 1536-78, var en begavet og kvindekær skotte, der tidligt blev involveret i politiske stridigheder i Skotland.

Efter en konflikt med presbyterianske adelsmænd flygtede han og opholdt sig en tid i Danmark, hvor han blev troløvet med en norsk pige - Anna Tronsen. Mere blev det ikke til, idet han rejste hjem til Skotland, hvor han gik på frierfodder hos den skotske Dronning Marie Stuart, der uheldigvis siden 1542 var gift med den onde Lord Darnley.

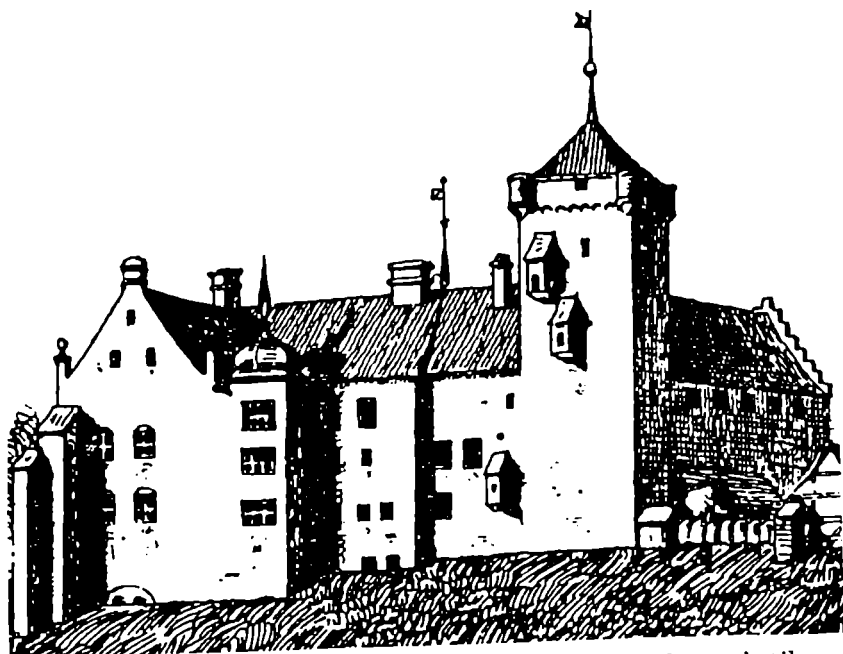
Darnley var dog ikke noget stort problem, han blev ryddet af vejen ved en sprængning og så blev Jarlen gift med Marie i 1567. Mordet kostede Marie kronen - hun blev afsat og fængslet - og hendes spæde søn med Darnley blev konge, som James VI, senere også i England og Irland, som Charles I.

Det lykkedes Jarlen at flygte, men på vej til sit hertugdømme Orkney- eller Shetlandsøerne (De lærde er uenige) kom skibet ud af kurs og blev opbragt af et norsk krigsskib. Ved skæbnens ironi var hans forsmædede troløvede - Anna Tronsen - blandt tilskuerne på bryggen i Bergen, da skibet blev bragt ind, og hun udpegede den formastelige.

Han blev bragt til København og først behandlet som gæst, men da de skotske magthavere ikke ville betale den forlangte store løsesum, som Frederik II forlangte, blev han fængslet på Malmøhus. Ma-

rie Stuarts familie i Frankrig prøvede uden held at få ham frigivet. I 1573 opgav Marie at få ham tilbage, og ægteskabet blev opløst. Marie Stuart blev henrettet 1587 af Elisabeth I af England. Frederik II løste problemet med Jarlen ved at erklære ham for død og derefter sætte ham i det sorte fangenhul på Dragsholm, hvor han først døde 5 år senere - efter at havde mistet forstanden. Man antager, at det er Jarlen af Bothwell, der ligger i krypten under Fårevejle Kirke - tidligere i en glaskiste, men nu i en lukket brun kiste.

Inger Lerche.

1600-tallets Dragsholm, set fra nordøst. Efter Andr. Greyss' stik.

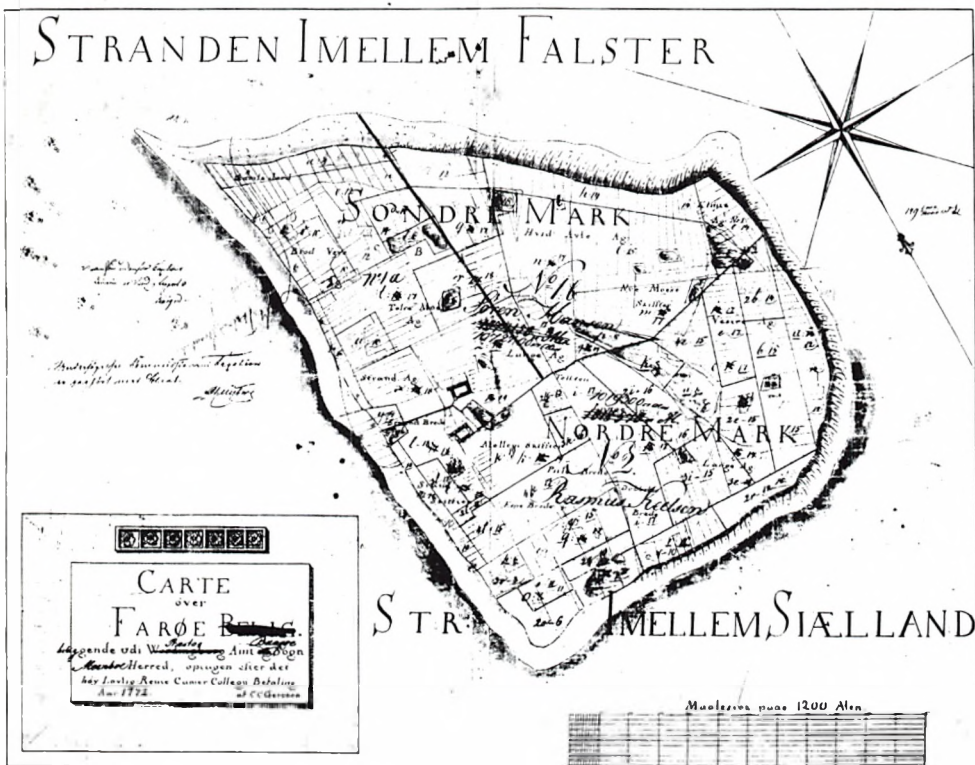

KORT- OG MATRIKELSTYRELSEN

MATRIKELARKIVET

TITANGADE 13 · 2200 KØBENHAVN N

STRANDEN IMELLEM FALSTER

Om ejendomshistoriske undersøgelser i matrikelarkivet

Hermed følger - som en fortsættelse/uddybelse af Peter Korsgaards foredrag den 9. oktober om Matrikelarkivets kortsamling - en artikel af landinspektør Svend Balslev, tidligere kontorchef i Kort- og Matrikelstyrelsen. Den blev oprindeligt skrevet til tidsskriftet "Landinspektøren" nr. 1:93 og har senere været gengivet i "Ejendomsmægleren" nr. 9:93 samt i "Slægten" nr. 10. juli 1994.

Lokalhistoriske studier kan omfatte studier af ejendomsstrukturen tilbage i tiden. Særligt ved lokale landbohistoriske studier er dette relevant. Matrikelarkivet i Kort- og Matrikelstyrelsen rummer mange centrale arkivalier til denne undersøgelse.

Historisk potentiale i Matrikelarkivet

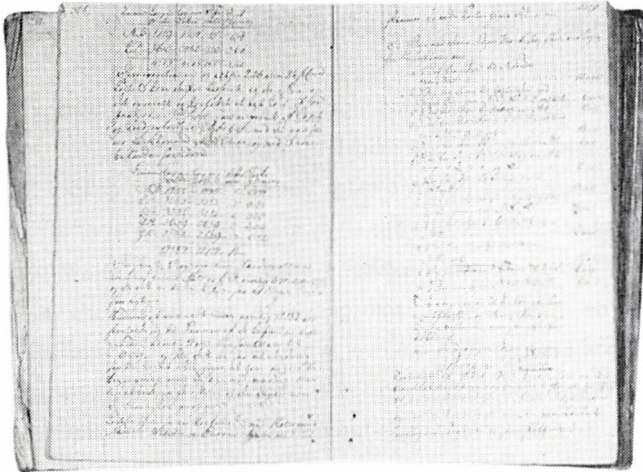
Der er vel ikke så mange af dem, der i det daglige arbejder med de aktuelle oplysninger fra matriklen, det være sig ajourførte matrikelkort, aktuelle arealer og måloplysninger for bestemte ejendomme, der tænker så meget på, at der ligger et meget stort historisk materiale bag det aktuelle stof, et materiale, som kan udnyttes på mange forskellige måder i forskningsmæssigt øjemed.

Hele dette materiale opbevares i matrikelarkivet, der hører under matrikeldivisionen, lovkontoret i Kort- og Matrikelstyrelsen. Arkivet blev oprettet ved påbegyndelsen af forarbejderne til den nugældende matrikel, der trådte i kraft 1.1.1844. Samtidig blev Rentekammerets landmålingsarkiv, der var oprettet ved rentekammerresolution 19.7.1693 indlagt under matrikelarkivet. Arkivet har således fejret 300-året for oprettelsen af dets ældste del!

At følge en ejendoms historie

I det følgende vil der blive fortalt lidt om, hvordan man kan følge en ejendoms historie og hvilke arkivalier, der kan benyttes i den forbindelse.

Ønsker man fx at arbejde med landbohistorie, er der meget på nogle muligheder, men materialet kan selvfølgelig også udnyttes på andre måder.

Eksempel på arbejdsjournal fra matrikuleringen, hvor kortprøven og de veje, der skal undtages fra skyldsætning, er anført. Protokollen er ført med landinspektør A.L.Rørbyes karakteristiske skrift. 1810. Matrikel-arkivet.

Der er intet nævnt om de digitale matrikelkort, ligesom edb-matriklen heller ikke er nævnt, da begge dele er en fortsættelse af henholdsvis de analoge matrikelkort og af matrikelprotokollerne.

For den, der ønsker at studere en bestemt ejendoms historie eller landbrugsstrukturen inden for et bestemt område, kan man ved at benytte matrikelarkivets forskellige arkivalier i kronologisk omvendt orden følge en ejendom tilbage i tiden. I nogle tilfælde et godt stykke over 200 år, alt afhængig af, hvor i landet den ejendom ligger, som man ønsker at undersøge. I alle tilfælde vil man ved hjælp af de matrikelkort og matrikelprotokoller, der hører til den nugældende matrikel, kunne føre ejendommen tilbage til tidspunktet for matrikuleringen af det pågældende ejerlav, dvs. til tidsrummet 1805-22, tidligst på øerne og senest i Jylland. Ønsker man nærmere redegørelse for, hvilke forandringer, der er

sket i en bestemt situation, må man søge oplysning herom i de pågældende udstykningssager, som der er henvist til i matrikelprotokollerne.

Matrikuleringstiden

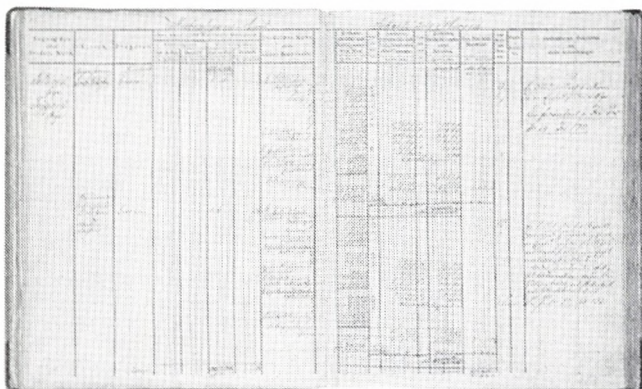
Er man kommet tilbage til matrikuleringstiden, findes der en række protokoller og andre arkivalier, der kan give meget værdifulde oplysninger om landbrugsforhold m.m. i begyndelsen af 1800-tallet. Ved kgl. resolution af 16.5.1804 blev det bestemt, at der skulle udarbejdes en ny matrikel. Som forarbejde til matrikuleringen blev der udarbejdet herredsvis affattede beskrivelsesprotokoller på grundlag af de indberetninger, som godsejere, præster, amtsforvaltere m.f. skulle indsende i januar 1805 om hver enkelt ejendom. Her gives bl.a. oplysning om dyrkningsmåde, udskiftning, jordens bonitet, statistiske oplysninger om høavl og lign. Til brug for landinspektørerne ved arbejdet i marken blev der lavet sognevis ekstrakter af beskrivelsesprotokollerne.

Matrikuleringsarbejdet

Matrikuleringsarbejdet foregik ved, at et antal landinspektører og landmålere, 6-8 i alt, skulle matrikulere de enkelte sogne inden for et herred. Arbejdet bestod i udarbejdelse af kort for hvert ejerlav i sognet, bonitering, eller taksering af jorderne i forhold til "normaljorden", der havde takst 24, og endelig arealberegning for hvert enkelt matr.nr. Såfremt der over det enkelte ejerlav fandtes et udskiftningskort, der ved en kortprøve viste sig at være tilstrækkelig nøjagtigt, blev det brugt som matrikelkort, men i mange tilfælde måtte man opmåle et nyt kort.

Selv matrikuleringsarbejdets gang blev beskrevet i herredsvis første arbejdsjournaler. Heri er der for hvert ejerlav givet oplysning om kortprøven, bonitering, hvilke veje, der var undtaget for skyldsætning mv. Udover dette findes der kopi af brevvekslingen med en del lodsejere m.fl. om problemer vedrørende deres ejendomme i henseende til matrikuleringen. Meget ofte findes også en kort beskrivelse af, hvad der blev dyrket i ejerlavet, og hvad der i øvrigt blev produceret af specielle ting.

Udover matrikelkortene foreligger resultatet af matrikuleringsarbejdet som en række beregnings- eller sogneprotokoller, der hver omfatter alle ejendomme i

Sogneprotokol med ejer- og brugernavne, beregning af boniteret og geometrisk areal samt beliggenheden af de lodder, der hører til den pågældende ejendom. Matrikelarkivet.

et sogn med areal, hartkorn og beskrivelse, dvs. antallet af lodder og beliggenhed for hvert enkelt matr.nr. Også alle umatrikulerede arealer er med: gaden, eventuelt med vandinger, veje, grus- og lergrave mv. Sogneprotokollerne danner grundlag for alle senere matrikelprotokoller.

Ældre kort

Muligheden for at komme længere tilbage i tiden afhænger af, om der findes noget om udskiftningen af det ejerlav, man beskæftiger sig med. Ved udskiftningen af fællesskabet fik den enkelte ejendom sine jorder samlet, så den kun kom til at bestå af en eller ganske få lodder. I matrikelarkivet findes en del udskiftningskort og udskiftningssager. Samlingen er dog langt fra komplet. Kortene findes dog nogenlunde jævnt fra hele landet, og man kan være heldig at støde på kort, der viser ejendomsstrukturen både før og efter udskiftningen. For udskiftningssagerne gør det samme sig gældende, dog er visse egne meget

svagt repræsenteret, fx Bornholm og nogle jyske amter. I mange tilfælde vil man dog kunne få hjælp andre steder med hensyn til udskiftningerne, idet udskiftningsforretningerne kan findes i landvæsenskommissionernes arkiv i amtsarkiverne på de respektive landsarkiver, hvor man måske også kan finde udskiftningskort. Af og til findes der også udskiftningskort på de lokalhistoriske arkiver.

Udsnit af matrikelkort fra matrikuleringen med matrikelnumre, arealer og ejer/brugernavne for hver enkelt ejendom. Måleforhold 1:4000. Her gengivet i mindre målforshold. Matrikelarkivet.

Personnavne i matriklen

I mange tilfælde kan man dog også støtte sig til det personnavnestof, der findes i matriklen. For opmålingen af rytterdistrikterne, som vil blive omtalt senere, og frem til 1978, hvor man ophørte med at føre ejernavne af resourcemæssige grunde, har ejer-/brugernavne været anført i protokollerne, og det kan i mange tilfælde være en hjælp til identifikation af en ejendom i forbindelse med udskiftningen. Meget ofte findes der på udskiftningskortene brugernavne på de enkelte ejendomme eller navnene er anført i et skema med nummer ud for nav-

net, svarende til nummeret på ejendommen. Mangler navne helt på udskiftningskortet, har man mulighed for at identificere ejendommen ved hjælp af udskiftningsforretningen, hvor der som regel er gjort rede for hvilke jorder, den enkelte ejendom består af, og hvem der er ejer/bruger af den.

Med hensyn til ejernavne er det jo sådan, at selv om man noterer alle de navne, man støder på ved gennemgangen af matriklen for en ejendom, kan man ikke være sikker på at få alle ejere med, idet en ejendom meget ofte er solgt, uden at der sker matrikulære ændringer. Her må man gå i skøde- og panteprotokollerne, hvor matriklen siden 1845 har dannet grundlag for registret og fra 1927 tingbogen, der også er opbygget med matr.nr.'et som indgang.

Stednavne

En anden gruppe navne, der har stor interesse i denne forbindelse, er stednavnene. Især på de ældre kort findes en lang række navne både på de vange, som landsbyerne var inddelt i og de marker eller agre, som hver vang bestod af. Mange af disse navne har senere haft betydning for navngivningen af gårde, veje osv., og de siger i mange tilfælde en del om den pågældende lokalitet, fx Gadekærstykke, Lerstykke og Tørvegravsengene, alle navne, der klart siger noget om beliggenheden, jordbunden og udnyttelsen af arealerne.

Topografi på ældre matrikelkort

En ting, der er en særdeles god hjælp ved udredningen af de historiske forhold og bedømmelsen af ejendommene, er den megen topografi, der findes på de ældre kort (rytterdistriktkort, udskiftningskort og del af de håndtegnede matrikelkort, dvs. kort tegnet før 1925, hvor man begyndte at trykke matrikelkortene). Foruden ejendommens grænser og nummer (i forbindelse med udskiftningen og senere matr.nr.) var der signaturer for veje, vandløb, eng, hede, mose, skov, kæmpehøje mv. og på matrikelkortene endvidere de vigtige boniteringstakster til bedømmelse af jordens kvalitet. Efter bortfald af hartkornet opførte man med at indtegne boniteringstaksterne på matrikelkortene fra 1966, hvor den systematiske omtegning af matrikelkortene begyndte. Ved omtegnin-

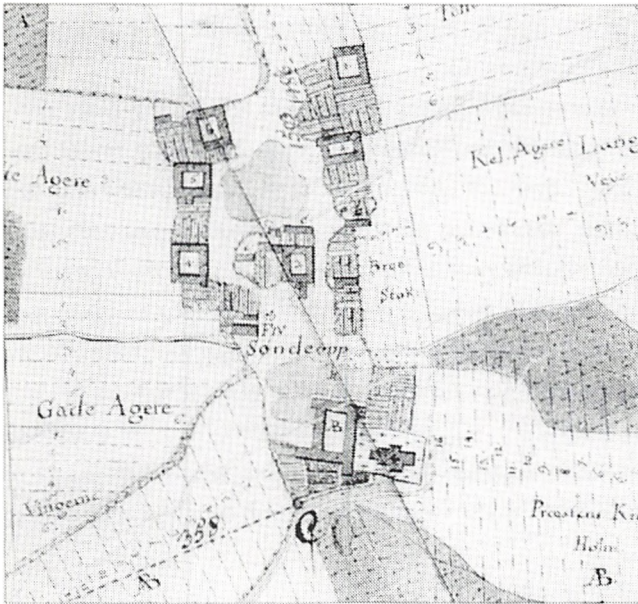
gen blev kortene for alle amterne i Jylland med undtagelse af en del af Århus Amt fornyet, og også Bornholm fik helt nye kort. Da man begyndte at fremstille digitale kort, ophørte den manuelle omtegning.

Hartkornsekstrakt med ejer- og brugernavn og med angivelse af ejendommenes nye hartkorn. Udsendes til amtstuer mv. før matriklen trådte i kraft, for at ejerne kunne gøre sig bekendt med det nye hartkorn, men skulle betale skat af. Samtidig blev der foretaget rettelse af ejernavnene for de ejendomme, der havde skiftet ejer inden matrikuleringen. 1840. Matrikelarkivet

Opmåling af rytterdistrikterne

Arbejder man med et ejerlav i et af de tidligere rytterdistrikter Antvorskov og Vordingborg, er der mulighed for at komme endnu længere tilbage, idet de opmålte kort stammer fra perioden 1768-72.

Ved kgl. resolution af 26.4.1768 blev det bestemt, at hele landet skulle måles op, og man begyndte med to af rytterdistrikterne, Antvorskov og Vordingborg. Man nåede at få målt hele Antvorskov og størstedelen af Vordingborg rytterdistrikt, før opmålingen blev standset i 1772 af økonomiske grunde.

Udsnit af rytterdistriktkortet over Sønderup By og Sogn, Slagelse Herred, i Antvorskov rytterdistrikt. I Byen ses kirken med kirkegård, en af Frederik IV's rytterskoler (betegnet F IV med krone over) og gårdene og husene. Endvidere navne på nogle agerskifter og numrene på åsene. Målforhold 1:4000. Matrikelarkivet. Rytterdistriktkort 25-16. Her gengivet fra hæftet: Landmålingsarkivet 1693-19. juli-1993, udgivet af Kort- og Matrikelstyrelsen 1993.

Til at udføre opmålingen blev de økonomiske landmålere i øvrigt ansat, idet der blev ansat 12 landmålere og 12 assistenter. Til at lede opmålingen blev Thomas Bugge ansat som overlandmåler. Da opmålingerne skulle begynde, skulle alle de ansatte transporteres fra København til Slagelse, hvorfra landmålerne skulle udsendes til de sogne, de skulle måle. Til transporten af personale, instrumenter og personlig bagage fik hver landmåler og hans assistent tre he-

stevogne, og Thomas Bugge fik to hestevogne for sig selv. Man må forestille sig denne karavane på 38 hestevogne køre fra København til Slagelse. Det har været en vældig begivenhed.

Rytterkortene er en samling meget interessante kort, fordi de viser ejendoms-situationen før udskiftningen. Kortene, der omfatter et ejerlav, findes som regel i to eksemplarer, i hvert fald i Antvorskov distrikt, hvoraf det ene er benyttet som udskiftningskort, dvs. at man på et kort har ejendoms-situationen før og efter udskiftningen. Kortene viser de vange, som regel 3, landsbyerne var inddelt i, og hver vang har så forskellige agre, der igen er inddelt i en række åse, der er nummererede i overensstemmelse med den opmålingsprotokol, der svarer til det pågældende kort. I opmålingsprotokollerne er der anført mål (en længde og to bredder) for hver ås, og det endvidere anført, hvem der er ejer og bruger af de enkelte åse. Nummereringen svarer altså ikke til matr.nr., så man må bruge opmålingsprotokollen for at se, hvilke åse, der hørte til en bestemt ejendom.

Smukke originalkort

Rytterdistriktkortene er nogle meget smukke kort med megen topografi. Foruden de tidligere omtalte elementer, er der også bakkestreger, dvs. at der til dels er gjort rede for højdeforhold, noget der ellers ikke er medtaget på senere kort. Da taksterne først kommer på kortene i forbindelse med matrikuleringen, betyder det, at hvis man ønsker at kende noget til jordernes bonitet på ældre kort, må sammenholde det ældre kort med matrikelkortet og se, hvorledes takstgrænserne går.

Målforholdet er 1/2 decimaltomme til 100 alen, dvs. 1:4000, som blev det gængse målforhold for stort set alle senere økonomiske kort, og som stadig gælder for størstedelen af de analoge matrikelkort i dag.

Et sted i landet er det så heldigt, at der findes kortmateriale, der er ældre end rytterkortene, nemlig fra udskiftningen af Godset Bernstorff, der blev udskiftet i årene 1764-66. Det drejer sig her om de tre landsbyer Ordrup, Gentofte og Vangede. Kortene fra denne udskiftning er indbundet i en fornem kortbog, der

indeholder kort i 1:8000 over hele godset både før og efter udskiftningen, de enkelte landsbyer i 1:4000, også før og efter udskiftningen, og endelig specialkort i 1:2000 over de enkelte ejendomme, som de så ud efter udskiftningen.

Ældre materialer i rigsarkivet

Hermed er mulighederne for at søge længere tilbage i matrikelarkivet udtømt. Ønsker man at bruge de ældre materialer, hvortil der ikke findes kortmateriale, må undersøgelserne foregå i rigsarkivet, der overtog alle de ældre materialer i 1935.

Matrikulering af købstædernes bygrunde

1844-matriklen omfatter alle landsogne i hele landet og de tidligere købstæders markjorder. Bygrundene blev først opmålt og matrikuleret i henhold til lov af 11.2.1863 om den kommunale beskatning i købstæderne uden for København. Resultatet af opmålingen foreligger som kort i målforhold 1:800, dvs. fem gange så stort målforhold som for landsognene, og kortene udmærker sig ved at være forsynet med en nøjagtig bygningssituation fra opmålingstidspunktet, der stort set ligger i tiden 1865-75.

På samme måde, som man kan følge en ejendom tilbage i landdistrikterne, kan man følge bygrundenes ejendomme tilbage til omkring 1870 og oven i købet få en nøjagtig angivelse af bebyggelsens omfang.

Vil man søge længere tilbage i købstædernes historie, findes der i matrikelarkivet grundtakstkort for nogle købstæder, men materialet for købstæderne er i mange tilfælde meget begrænset. Der kan eventuelt være ældre materiale på landsarkiverne eller de lokalhistoriske arkiver.

København og Frederiksberg

De to hovedstadskommuner har hver deres eget matrikelvæsen, og der findes derfor ikke arkivalsk materiale i matrikelarkivet. Undtaget herfra er dog nogle kort over områder, der blev indlemmet i København 1901. Det er kort, der alle stammer fra 1800-tallet og tidligere. Fra Frederiksberg findes ingen kort i matrikelarkivet. Københavns matrikelvæsen varetages af Stadskonduktørembedet, der kan føres over 300 år tilbage. På Frederiksberg administreres matriklen af

Stadslandinspektøren, der har kontor på Rådhuset. Kontoret blev oprettet i 1925, hvor matrikelvæsenet overgik fra det daværende matrikeldirektorat til kommunen ved stadslandinspektøren.

Forholdene i Sønderjylland

Hvad der er nævnt om ejendomsudviklingen i de pågældende afsnit gælder ikke for Sønderjylland, otte sogne syd for Kolding, nogle områder ved Ribe og øen Ærø. Matrikulært har disse områder en særlig historie, idet de alle hørte til hertugdømmet Slesvig. I 1864 mistede Danmark hertugdømmerne Slesvig, Holsten og Lauenborg, men da der i hertugdømmet Slesvig mellem Ribe og Tønder lå en række kongerigske enklaver, der hørte til kongeriget og havde kongerigsk administration, fik Danmark som erstatning for tabet af enklaverne de otte sogne syd for Kolding, nogle områder ved Ribe og øen Ærø. Med undtagelse af de kongerigske enklaver, der var blevet matrikuleret efter kongerigsk mønster 1838-40, var det den gamle plovtalsmatrikel, der gjaldt i hertugdømmet Slesvig. Først efter 1864 blev der på preussisk initiativ udarbejdet en matrikel for alle tre hertugdømmer med nyopmålte kort i målforhold 1:2000. Ved genforeningen i 1920 overtog Danmark matriklen for Sønderjylland, og det er den, der er gældende i dag, dog noget modificeret, idet man søger at tilpasse den, så den kommer til at svare til den kongerigske matrikel.

Det skal dog bemærkes, at de otte sogne, områderne ved Ribe og øen Ærø blev matrikuleret efter kongerigsk mønster i årene 1865-67.

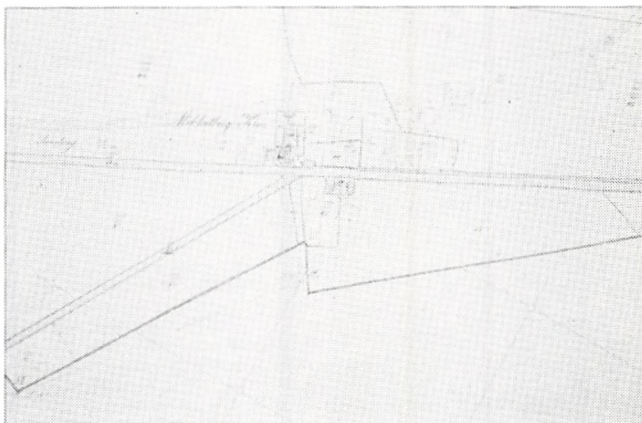
Ejendomshistorien i Sønderjylland må derfor udredes på en lidt anden måde end i det øvrige land, idet der først findes et fuldstændigt kortmateriale fra 1867. De sønderjyske kort er ikke umiddelbart læselige som de kongerigske matrikelkort, idet de sønderjyske kort ikke viser de enkelte ejendomme, men de parceller, som hver ejendom består af. Man må altså sammenholde kortene med artikelbøgerne (Mutterrollen), hvor det er anført hvilke parceller, der hører til en ejendom.

Udsnit af matrikelkort fra matrikuleringen af købstædernes bygrunde i målforhold 1:800 med den fuldstændige bygningssituation. Her gengivet i mindre målforhold. Matrikelarkivet.

Et sted, nemlig i det tidligere Haderslev Amt, har men dog mulighed for at få et overblik over ejendomssituationen på kort på et tidligere tidspunkt. Da der i sidste halvdel af 1700-tallet blev en voksende utilfredshed med plovtalesmatriklen, nedsatte man i 1785 en kommission: Setzungskommissionen for Haderslev Amt, der skulle forsøge at udarbejde en ny matrikel. En lang række landsbyer blev opmålt, og kortene fra denne opmåling opbevares på landsarkivet i Åbenrå, hvor også hele det originale materiale fra den preussiske matrikulering af Sønderjylland i dag findes. Setzungskommissionens arbejde gik efterhånden i stå, så der kom ikke nogen ny matrikel ud af arbejdet, den kom som nævnt først efter 1864. Imidlertid er kommissionens kort et vigtigt materiale i studiet af

ejendomsstrukturen i slutningen af 1700-tallet. På landsarkivet findes også en række udskiftningskort fra Sønderjylland, som viser den nye jordfordeling. Kortene stammer fra samme periode som Setzungskommisionens kort.

Udsnit af et af de sønderjyske kort fra den preussiske matrikulering: Kreis Hadersleben, Gemeinde Schottburg, Batt 11. Man ser den specielle sønderjyske nummerering af parcellerne. Undtagelsesvis er teksten på udsnittet dansk. Parallelt med landevejen er amtsbanen Haderslev-Skodborg indtegnet. Kortets målforhold er 1:2000. Her gengivet i mindre målforhold. Landsarkivet for de sønderjyske landsdele, Åbenrå.

Afslutning

Hvis man vil besøge matrikelarkivets læsestue, kan det ske efter forudgående aftale. Læsestuen er åben mandag-fredag kl. 9-15. Aftale om besøg kan træffes på telefon 35 87 55 08 før kl. 12 og 35 87 53 42 efter kl. 12. Arkivet har til huse i Kort- og Metrikelstyrelsen, Rentemestervej 8, 2400 København NV.

Der er mulighed for at få affotograferet/fotokopieret enkelte kort.

Litteratur

Nedenstående er et lille udvalg af den ret righoldige litteratur om emnet.

Svend Balslev: Caroline Mathildes Søllerød 1771. Seks kort fra Frydenlund og omegn. Søllerødbogen 1994.

Svend Balslev: Matrikelarkivet og den personalhistoriske forskning. Personalhistorisk tidsskrift 1979.

Johs. Ewens: Matrikelarkivet. Fortid og Nutid, bind 17.

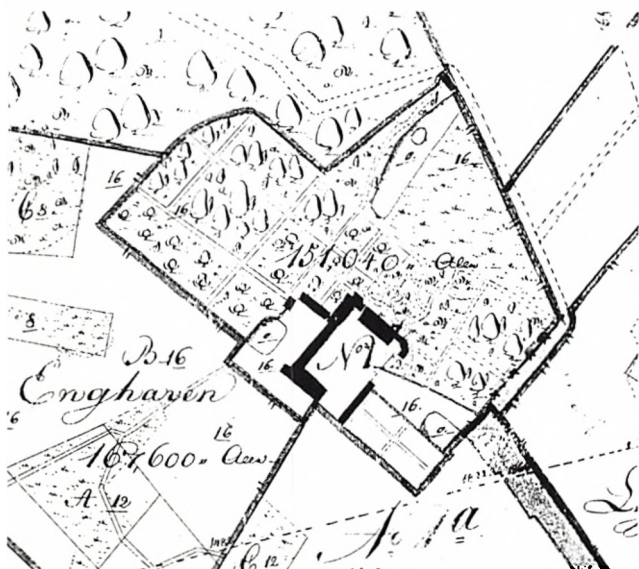
Lars N. Henningsen: Ejendoms historie i Nordslesvig. 1983.

Landmålingsarkivet 1693-19. juli-1993. Udgivet af Kort- og Matrikelstyrelsen, 1993.

H.O. Nordlund: Matriklen og matrikelkortene som hjælpekilde ved lokalhistoriske undersøgelser. 1978.

V.E. Pedersen: Matrikelvæsen. 1951.

Illustrationerne benyttet i artiklen bringes med tilladelse fra Matrikelarkivet

MATRIKELKORT
over Krogerupgaard,
Asminderød sogn.
I brug 1860-1877.

Sammenslutningen af Slægtshistoriske Foreninger (SSF)

udgiver først og fremmest bladet *SLÆGTEN - Forum for slægtshistorie*, nu to gange årligt, 1.1. og 1.7. med mindst 48 sider pr. hæfte, som forbindelsesled, både til de 34 medlemsforeninger og disses medlemmer, de 4.300 enkelte slægtsforskere. - Foruden programmer fra de fleste af de slægtshistoriske foreninger bringer bladet meddelelser fra SSF, referat fra årsmødet, uddrag af foredragsholdernes litteraturlister fra SSFs årlige weekendkursus samt nyttige artikler, råd og vejledninger vedrørende slægtsforskning. - Privat årsabonnement på bladet koster kun 50 kr.

Som tillæg til *SLÆGTEN* - uden for abonnementet - er der foreløbigt udgivet en halv snes publikationer. Heraf kan følgende nævnes:

- 5 **Sogn, herred - kirkebøgerne på Statens Arkiver.** Ved Anton Blaabjerg og Birgit Øskov. 1995, 52 sider. (ISBN 87-985050-7-6) Pris: 15 kr.

Praktisk hjælpemiddel til at finde de rigtige mikrokort med kirkebogen fra det rette sogn, herred og amt. - Når kirkebøgerne fra samtlige landets sogne er opstillet på alle Statens Arkiver, er dette hæfte med bl.a. pastoraternes/soggenes numre og kirkebøgenes begyndelsesår u-undværlig, både under forberedelserne derhjemme og på selve læsesalen. - Hæftet benyttes også til at finde sognets folketælling.

- 9 **Skanderborg Rytterdistrikt. Uddrag af samtlige bevarede 3.002 skifter 1680-1765.** Udarbejdet af Erik Brejl. 1995, 296 sider. (ISBN 87-985050-6-8) Pris 130 kr.

Referater med samtlige arvinger i de mange skifter fra rytterdistriktet mellem Vejle, Brande, Silkeborg og Århus. - Register over arveladere og ægtefæller, 6.226 navne; desuden en liste over skifternes fordeling på sogne og lokaliteter.

- 10 **Litteraturfortegnelse 1980-85. Litteratur for slægtshistorisk interesserede.** Personalhistorie. Lokalhistorie. Arkivvæsen. Udarbejdet af Ingvar Musaeus. 1996, 120 sider. (ISBN 87-985050-8-4). Pris 40 kr.

Ingvar Musaeus, SSFs tidligere formand, har indtastet de godt 1.000 bogtitler vedrørende personalhistorie, lokalhistorie og arkivvæsen udgivet 1980-85. - Blandt litteraturlistens stærke sider skal nævnes, at de lokalhistoriske arbejder er opført i topografisk orden, amt for amt, sogn for sogn, og at der også under sognene henvises til den personalhistoriske litteratur, som desuden er opført i alfabetisk orden.

Publikationen er forløberen for SSFs litteraturliste, der først for udgivelser fra årene 1986 ff siden 1987 har været en fast bestanddel af HVEM FORSKER HVAD. Med denne udgivelse lukker "hullet" mellem Dorthe Gissels fortegnelse over dansk slægtlitteratur 1973-79 (særtryk af *Personalhistorisk Tidsskrift* 1982) og de nævnte lister i HVEM FORSKER HVAD.

Alle priser er excl. forsendelse.

- Publikationerne bestilles hos *SLÆGTENS* ekspedition:

Birgit Øskov, Rolighedsvej 56, 9400 Nørresundby ☎ 98 17 63 76.

NOGET OM IKKE AT SMIDE VÆK af Esther Petersen

Smid aldrig papirer og billeder væk -
oprydning er alle arkivfolks skræk.
Folk er tit ikke i stand til at dømme,
når et gammelt barndomshjem de skal tømme:
"Bedstefar havde så mange ting,
som ligger i huset her - rundt omkring.
Vi fylder containeren ude på gaden."
Ak ja, - sådan skete skaden.
Alt det, som var til ingen nytte,
det blev grådige flammers bytte.
I sådanne sager ku' meget man finde
om menneskers liv - både ude og inde:
Om mølle og brugs, mejeri og skole,
om køkken og stuer med borde og stole,
om egnens skæbne i krig og i fred,
om rig og om fattig man ku' få besked.
Billeder viser, hvordan Bedste så ud,
da hun for 50 år siden stod brud ...
SÅ HUSK, når du skal tømme loft eller kælder -
inden en endelig dom, du fælder:
Kontakt os først, - kom, ring eller skriv
til dit eget museum og lokale arkiv.

Indholdsfortegnelse

Dagsorden til generalforsamling 11.3.96.....s.	3
Regnskab for 1995.....s.	4
Litteraturliste.Ved Tommy P. Christensen.....s.	5
"Brugte microfiche". Ved Villy Bendtsen.....s.	10
Dragsholm. Ved Inger Lerche.....s.	12
Om ejendomshistoriske undersøgelser i matrikelarkivet. Ved Svend Balslev.....s.	16
Bogudgivelser. Ved Birgit Øskov.....s.	30
Noget om ikke at smide væk. Ved Esther Petersen.....s.	31

Indhæftet midt i bladet findes programmet for forårsudflugten til Dragsholm. TILMELDINGSFRIST 15. APRIL.

God morgen, god morgen I kære.
Her har I Marie igen,
Men enige det må I være,
For ellers vankor, der skænd.